

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

ХІМІКО-БІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра хімії та хімічної освіти

Назва освітнього компонента <i>Нормативний/вибірковий</i>	Безпека життєдіяльності та основи охорони праці Модуль 2. Основи охорони праці <i>Нормативний</i>
Ступінь освіти	Бакалавр
Освітня програма	Професійна освіта. Комп'ютерні технології
Рік викладання / Семестр / Курс (рік навчання)	2022 – 2023 / VII семестр / IV курс
Викладач	Дюжикова Тетяна Миколаївна
Профайл викладача	http://hb.mdpu.org.ua/kafedra-organichnoyi-i-biologichnoyi-himiyi/dyuzhykova-tetyana-mykolayivna/
Контактний тел.	(0619)44-80-34
E-mail	Dyuzhikova1970@gmail.com
Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=3087
Консультації	Онлайн-консультації згідно з графіком роботи кафедри: через систему ЦОДТ МДПУ імені Богдана Хмельницького.

1. АНОТАЦІЯ

Навчальна дисципліна «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці (Модуль 2. Основи охорони праці)» з циклу нормативних компонентів здобувачів вищої освіти за освітньою програмою «Професійна освіта. Комп'ютерні технології» передбачає формування у здобувачів поглиблених теоретичних знань з охорони праці.

В умовах зростання темпів промислового виробництва, економічного відновлення держави, впровадження і використання в освітніх і виробничих процесах різноманітних технічних засобів питання охорони праці стають дедалі актуальнішими. Необхідність підвищення рівня безпечних умов праці, навчання і виховання зумовлена особливою турботою про збереження життя й здоров'я підростаючого покоління та працюючих. Здобувачі закладів вищої освіти мають досконало орієнтуватися в загальних і окремих питаннях трудового законодавства й організації безпечної роботи.

Сутність вивчення модулю №2 «Основи охорони праці» полягає у набутті здобувачами основними поняттями про охорону праці та її складові частини: основи трудового законодавства; організацію безпечної роботи в закладах, на підприємствах і в установах; правила безпеки і гігієну праці та навчання; пожежну безпеку.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Основна мета засвоєння навчальної дисципліни полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти знань, умінь і компетенцій для здійснення ефективної професійної діяльності, формування відповідальності за особисту і колективну безпеку, усвідомлення необхідного виконання заходів безпеки, оволодіння навичками безпечної роботи.

Завдання навчальної дисципліни передбачають ознайомлення здобувачами умовами прийняття на роботу і звільнення відповідно до трудового законодавства, види відповідальності за порушення законодавства з охорони праці, вивчення форм і методів організації безпечного навчання і праці в закладах освіти та безпечної праці на підприємствах, установах і в організаціях.

3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

Загальні компетентності

ЗК 8. Здатність бути критичним і самокритичним, приймати обґрунтовані рішення, виявляти ініціативність і творчий підхід.

ЗК 10. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

Спеціальні (фахові) компетентності

ФК 7. Здатність здійснювати професійну діяльність з дотриманням вимог законодавства, стандартів освіти, професійних стандартів, нормативної документації навчальних закладів.

ФК 13. Здатність ідентифікувати небезпечні чинники природного та техногенного середовищ, оцінювати безпеку технологічних процесів і обладнання, ефективно виконувати функції з охорони праці на робочому місці, вживати заходів щодо усунення причин нещасних випадків і професійних захворювань на виробництві.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН 5. Здійснення професійної комунікації, розуміння співрозмовників, психологічний вплив у процесі комунікації, адекватне розуміння вербальних і невербальних комунікативних сигналів, здатність долати комунікативні бар'єри.

ПРН 7. Знання системи загальних норм моральної поведінки людини та групи людей, етичних принципів, розуміння професійної моралі.

ПРН 8. Знання теоретичних положень педагогіки та психології професійної освіти, вимог освітнього законодавства, стандартів освіти, професійних стандартів, нормативної документації навчальних закладів.

ПРН 16. Уміння впроваджувати ефективні методи організації праці відповідно до вимог екологічної безпеки, безпеки життєдіяльності та охорони і гігієни праці.

5. ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Вид заняття	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Кількість годин	8 годин	8 годин	29 годин

6. ПОЛІТИКА

Політика академічної поведінки та етики:

- Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом;
- Пропущені заняття мають бути відпрацьовані протягом 2 тижнів на кафедрі або он-лайн в часи консультацій викладача;

- За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, та ін.) навчання може відбуватись в он-лайн формі;
- Не користуватися мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття без дозволу викладача;
- На заняттях дотримуватись правил роботи у групі, шанобливо ставитись до поглядів один одного;
- Вчасно та самостійно виконувати завдання поточного та періодичного контролю, завдання для самостійного опрацювання;
- Дотримуватись Кодексу академічної доброчесності МДПУ імені Богдана Хмельницького https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/11/Kodeks-akadem-dobrochesnosti_2020.pdf та Положення про академічну доброчесність https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/11/akademichna-dobrochesnist_2020.pdf.

7. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

7.1 СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ЗАГАЛЬНА)

Кількість годин	Тема	Форма діяльності (заняття, кількість годин)	Література	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
Блок 2. Основи охорони праці						
11	Тема 1. Правові й організаційні питання з охорони праці.	Лекція (2 год.), практична робота (2 год.), самостійна робота (7 год.)	Основна: 1-4, Додаткова: 1-3	Підготувати ся до практичного заняття, виконати завдання практичної і самостійної роботи	5	впродовж сьомого навчального семестру (другий періодичний контроль)
11	Тема 2. Держнагляд та громадський контроль за станом охорони праці.	Лекція (2 год.), практична робота (2 год.), самостійна робота (7 год.)	Основна: 1-4, Додаткова: 1-3	Підготувати ся до практичного заняття, виконати завдання практичної і самостійної роботи	5	впродовж сьомого навчального семестру (другий періодичний контроль)
12	Тема 3. Організація роботи з охорони праці в закладах освіти і на підприємствах.	Лекція (2 год.), практична робота (2 год.), самостійна робота (8 год.)	Основна: 1-4, Додаткова: 1-3	Підготувати ся до практичного заняття, виконати завдання практичної і	5	впродовж сьомого навчального семестру (другий періодичний контроль)

				самостійної роботи		
11	Тема 4. Пропаганда безпечних методів роботи і навчання.	Лекція (2 год.), практична робота (2 год.), самостійна робота (7 год.)	Основна: 1-4, Додаткова: 1-3	Підготувати ся до практичного заняття, виконати завдання практичної і самостійної роботи	5	впродовж сьомого навчального семестру (другий періодичний контроль)

7.2. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ЛЕКЦІЙНИЙ БЛОК)

Теми лекцій та питання, що вивчаються	
Тема 1. Правові й організаційні питання з охорони праці.	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Вступ. Загальні питання з охорони праці. 2. Основи трудового законодавства. 3. Правова форма праці. 	
Тема 2. Держнагляд та громадський контроль за станом охорони праці.	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Держнагляд і громадський контроль. 2. Система стандартів безпеки праці. 3. Види відповідальності за порушення трудового законодавства. 	
Тема 3. Організація роботи з охорони праці в закладах освіти і на підприємствах.	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в організації. 2. Служба охорони праці підприємства. Статус і підпорядкованість. Основні завдання, функції служби охорони праці. 3. Обов'язки керівника закладу, підприємства з організації роботи з охорони праці. 	
Тема 4. Пропаганда безпечних методів роботи і навчання.	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Мета пропаганди безпечної роботи і навчання. 2. Навчання з питань охорони праці працівників і відповідальних осіб. 3. Види інструктажів. Порядок проведення. 4. Порядок розслідування нещасних випадків. 	

7.3. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ)

Теми практичних занять та питання, що вивчаються	
Тема: Правові й організаційні питання з охорони праці.	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Тестові завдання з лекції. 2. Складання трудового договору 3. Складання посадової інструкції. 	

Тема: Держнагляд та громадський контроль за станом охорони праці.

1. Тестові завдання з лекції.

2. Складання схеми Держнагляду і громадського контролю в закладах і на підприємствах.

Тема: Організація роботи з охорони праці в закладах освіти і на підприємствах.

1. Атестація робочих місць за умовами праці. Мета, основні завдання та зміст атестації.

Організація робіт та порядок проведення атестації робочих місць. 2. Карта умов праці.

3. Кабінети промислової безпеки та охорони праці, основні завдання та напрямки роботи кабінетів.

Тема: Пропаганда безпечних методів роботи і навчання.

1. Складання програм інструктажів з охорони праці.

2. Ведення журналів реєстрації інструктажів.

3. Методи профілактики дитячого і виробничого травматизму і професійних захворювань працівників.

7.4 СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ)

Тема для самостійного опрацювання

Тема: Правові й організаційні питання з охорони праці.

Тема: Держнагляд та громадський контроль за станом охорони праці.

Тема: Організація роботи з охорони праці в закладах освіти і на підприємствах

Тема: Пропаганда безпечних методів роботи і навчання.

8. МЕТОДИ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль, відповідь на практичному занятті, реферат, презентація, самостійні контрольні роботи, підсумкове тестування.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ВИДІВ КОНТРОЛЮ

Критерії оцінювання діяльності студентів на практичних заняттях, виконання завдань самостійного опрацювання наведені у таблиці:

Бали	Критерії
5	Студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові / тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.
4	Студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває

	<p>зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових / тестових завдань. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p>
3	<p>Студент в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.</p>
2	<p>Студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі розрахункові / тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.</p>

Методи контролю результатів навчання	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Практична перевірка під час практичних занять	<p>Усього 20 балів 0-5 балів: 0 – за невиконане завдання; 1-2 – за неповністю і не своєчасно виконану роботу або роботу з серйозними помилками, невірні відповіді на додаткові питання, 3-4 - за неповністю виконану роботу або роботу з деякими помилками, неповні відповіді на додаткові питання, 4,5-5 – за повне і своєчасне виконання роботи та правильні відповіді на додаткові питання</p>
Періодичний контроль (виконання контрольних робіт)	<p>Усього 30 балів ПК2 - 30 балів: 0 – за невиконане завдання 1-5 – за не виконане, виконане епізодично завдання 6-10 – за не виконане до кінця завдання з серйозними помилками; 11-15 – частково не повне і не своєчасне виконання контрольної роботи та не правильне виконання алгоритму 16-20 - повне і своєчасне виконання контрольної роботи та правильне виконання алгоритму, з серйозними помилками 21-25 - повне і своєчасне виконання контрольної роботи та правильне виконання алгоритму, з незначними помилками 26-30 - повне і своєчасне виконання контрольної роботи та правильне виконання алгоритму</p>
Підсумковий контроль (диф. залік)	Обчислюється сума балів за модулем 1 і модулем 2

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

Основні законодавчі та нормативно-правові акти:

1. Закон України «Про охорону праці».
2. Кодекс законів про працю України.
3. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».
4. Закон України «Про пожежну безпеку».
5. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».
6. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».
7. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 05.04.2007р. №877 зі змінами від 03.07.2019р.
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.04.2019р. № 337 «ПОРЯДОК розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві».
9. Наказ МОНУ від 22.11.2017р. №1514 «Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності в закладах, установах, організаціях, підприємствах, що належать до сфери управління Міністерства освіти і науки України»
10. НПАОП 0.00-4.15-98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9 зі змінами: Наказ Мінсоцполітики від 30.03.2017р. №526.
11. НПАОП 0.00-4.35-04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255.

Основна література:

1. Основи охорони праці: підручник. [Ткачук К.Н., Халімовський М.О., Зацарний В.В., Зеркалов Д.В. та ін].. – К.: Основа, 2011. – 474 с. 2.2 Ткачук К. Н., Зацарний В. В., Каштанов С.Ф. та ін.
2. Основи охорони праці: підручник / М.С. Одарченко, А.М. Одарченко, В.І. Степанов, Я.М. Черненко. – Х.: Стиль-Издат, 2017. – 334с.
3. Запорожець О.І., Протоєрейський О.С., Франчук Г.М., Боровик І. М. Основи охорони праці. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 264 с.
4. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., допов. і перероб. – К.: Університет «Україна», 2009. – 295 с.
5. Охорона праці: навч. посіб. / З.М. Яремко, С.В. Тимошук, О.І. Третяк, Р.М. Ковтун; за ред. проф. З.М. Яремка. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 374 с.
6. Катренко Л.А., Кіт Ю.В., Пістун І.П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум: Навч. посіб. – Суми: Університетська книга, 2009. – 540 с.

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА

1. Охорона праці (Законодавство. Організація роботи): Навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. – Львів: “Тріада плюс”, 2010. – 648 с.
2. Управління охороною праці: Навчальний посібник. – Луцьк: 2012. – 287 с. 2.6 Ткачук К.Н., Єсипенко А.С., Филипчук В.Л., Полукаров О.І. та ін.

3. Охорона праці (практикум): Навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. – Львів: «Тріада плюс», 2011 – 436 с.
4. Лабораторний практикум з курсу «Основи охорони праці»/ В. В. Березуцький, Т. С. Бондаренко, Л. А. Васьковець та ін.; За ред. В. В. Березуцького. — Х.: Факт, 2005. — 348 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. <http://dsp.gov.ua> - Офіційний сайт Держпраці України.
2. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
3. <https://www.dsns.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.
4. <http://www.fssu.gov.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування України.
5. <http://rada.gov.ua> - Офіційний сайт Верховної Ради України.
6. <http://www.kmu.gov.ua> - Офіційний сайт Кабінету Міністрів України.